

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE BULUNAN İKİ YIL VE DAHA KISA SÜRELİ HAPİS CEZASININ YERİNE GETİRİLDİĞİ CEZA İNFAZ KURUMLARINDA ÖLEN HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULAR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA

STUDY ON THE REPORT CONCERNING
'MORTALITY IN LOCAL JAILS, 2000 - 2007'

Vehbi Kadri KAMER*

Özet: Amerika Birleşik Devletleri'nde 7.308.200 kişi infaz sistemi içinde olup bunun 785.556'sı yerel ceza infaz kurumları bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Adalet İstatistikleri Bürosu tarafından yayınlanan Özel Rapor'da (Mortality in Local Jails, 2000-2007); 2000-2007 yılları arasında 300 yerel ceza infaz kurumunda araştırma yapıldığı, 8.110 hükümlü ve tutuklunun hayatını kaybettiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ceza infaz kurumu, hükümlü, mahpus, tutuklu, intihar, hastalık, kaza, zehirlenme, insan öldürme.

Abstract: There are 7.308.200 people in criminal enforcement system of the USA. 785.556 people were serving in local jails. According to The Special Report (Mortality in Local Jails, 2000-2007) which was published by Justice Statistic Bureau of the USA, 300 local jails were surveyed in 2000-2007 and 8.110 inmate died in that period.

Keywords: Criminal enforcement, convict, inmate, detainee, suicide, disease, accident, intoxication, homicide.

I. Giriş

Dünyada dokuz milyon kişi ceza infaz kurumlarında hükümlü veya tutuklu olarak bulunmaktadır. Bu sayının en az yarısı kişilik bozukluğuna sahip olup, bir milyonun üzerindeki hükümlü ve tutukluda psikoz ve depresyon gibi akıl hastalıkları görülmektedir. Hemen

* Hakim, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı.

hemen bütün hükümlü ve tutuklularda, depresif ruh haline ve stres belirtilerine rastlanılmaktadır. Dünyada her yıl binlerce hükümlü ve tutuklu ceza infaz kurumlarında hayatını sona erdirmektedir.¹

Amerika Birleşik Devletleri'nde 2008 yılı itibariyle; 4.270.917'si denetimli serbestlikte, 785.556'sı *jail*de (iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumları), 1.518.559'u ceza infaz kurumlarında ve 828.169'u *parolda* (koşullu salıverilme sonrası takip) olmak üzere 7.308.200 kişi infaz sisteminin içinde bulunmaktadır.²

Bu yazıda, Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında (*jail*) ölen hükümlü ve tutuklular hakkında ayrıntılı bilgi verilecektir.³

II. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Hayatını Kaybeden Hükümlü ve Tutuklular ile İlgili Genel Değerlendirme

Amerika Birleşik Devletleri'nde; iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği 300 ceza infaz kurumunda (bu sayı, iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarının % 99'unu oluşturmaktadır) yapılan bir araştırmada 2000 yılı ile 2007 yılı arasında 8.110 hükümlü ve tutuklunun hayatını kaybettiği belirlenmiştir. Yıllık olarak hayatını kaybeden hükümlü ve tutukluların sayısı incelendiğinde, iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarının % 80 den fazlasında ölüm olmadığı, ancak 2000 yılı ile 2007 arasındaki süre incelendiğinde iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarının % 42 sinden fazlasında hükümlü ve tutukluların hayatını kaybetmediği anlaşılmıştır.

¹ Eric Blaauw and Hjalmar J.C. Van Marle, *Mental health in prisons*, s. 133., Health in prisons, WHO guide to the essentials in prison health, çeviren Vehbi Kadri Kamer,

² Kamer, Vehbi Kadri, Yeni Dünyaya Bakış-Sivil toplum Sistemi, *Sesleniş Gazetesi*, 15 Temmuz 2010, s. 14.

³ Bu yazı Temmuz 2010 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri Adalet İstatistikleri Bürosu tarafından yayımlanan Özel Rapor - *Mortality in Local Jails, 2000-2007*, Margaret Noonan, Vehbi Kadri Kamer tarafından tercüme edilmiştir. <http://bjs.ojp.usdoj.gov/content/pub/pdf/mlj07.pdf>, Erişim 05.02.2011.

2000 yılında 905 olan ölen hükümlü ve tutuklu sayısı her yıl artış göstererek 2007'de 1.103'e ulaşmıştır. Aynı süre içinde % 31 olan günlük hükümlü ve tutuklu artış oranı % 22 olan hükümlü ve tutukların ölüm oranını geride bırakmıştır. Bunun sonucu olarak 2000-2007 yılları arası 100.000 hükümlü ve tutuklu içindeki ölüm oranı 152'den 141'e düşmüştür.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm olaylarının sayısı, 100.000 hükümlü ve tutuklu içindeki oranı ve ölüm nedeni gösterilmiştir.

2000-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Ölüm Olaylarının Sayısı, 100.000 Hükümlü ve Tutuklu İçindeki Oranı ve Ölüm Nedeni			
	Sayı	Oran	100.000 Mahkumdaki Oranı
TOPLAM	8,110	% 100	145
İntihar	2,363	% 29	42
Hastalık	4,288	% 53	77
Kalp Rahatsızlığı	1,789	% 22	32
AIDS	410	% 5	7
Kanser	273	% 3	5
Akciğer Rahatsızlığı	234	% 3	4
Diğer Hastalıklar	1,582	% 20	28
İlaç ve Alkol Zehirlenmesi	567	% 7	10
Kaza	229	% 3	4
Öldürme	172	% 2	3
Diğer	491	% 6	8

III. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Sayıları

2000 yılı ile 2007 yılları arasında, 3.072 ile 2.942 iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumundan veri toplanmıştır. 2000 yılında on ceza infaz kurumundan yaklaşık dokuzunda (ceza infaz kurumlarının % 86'sında) ölüm olayı gerçekleşmez iken, 2007 yılına kadar on ceza infaz kurumundan sekizinde (ceza infaz kurumlarının % 81'inde) ölüm olayı meydana gelmemiştir. Yedi yıllık süre içinde; on ceza infaz kurumundan birinde (ceza infaz kurumlarının % 12'sinde) bir, on ceza infaz kurumundan birinde (ceza infaz kurumlarının % 5'sinde) iki veya daha fazla ölüm olayı meydana gelmiştir. Ayrıca ceza infaz kurumlarının %2'sinde üç veya daha fazla ölüm olayı gerçekleşmiştir.

Aşağıdaki tabloda 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarındaki meydana gelen ölüm olaylarının sayısı ile ceza infaz kurumlarının sayısı arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Yıl	Araştırma Yapılan İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumu Sayısı	Ölüm Gerçekleşmeyen Ceza İnfaz Kurumlarının		Bir Ölüm Gerçekleşen Ceza İnfaz Kurumlarının		İki veya Daha Fazla Ölüm Gerçekleşen Ceza İnfaz Kurumlarının	
		Sayısı	Oranı	Sayısı	Oranı	Sayısı	Oranı
2000	3.072	2.631	% 86	293	% 10	148	% 5
2001	3.052	2.562	% 84	334	% 11	156	% 5
2002	3.036	2.543	% 84	339	% 11	154	% 5
2003	3.019	2.496	% 83	363	% 12	159	% 5
2004	3.003	2.477	% 82	372	% 12	154	% 5
2005	2.977	2.447	% 82	368	% 12	162	% 5
2006	2.946	2.395	% 81	380	% 13	171	%6
2007	2.924	2.378	% 81	363	% 12	183	% 6
2000-2007 Arası Oran	3.004	2.491	% 83	352	% 12	161	% 5

IV. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarındaki Hükümlü ve Tutukluların Ölüm Nedeni

İntihar, % 29 oranla iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumundaki en önde gelen ölüm nedeni olup bunu, % 22 ile kalp hastalıkları, % 7 ile zehirlenme ve % 2 ile AIDS izlemektedir. Diğer ölüm nedenleri; % 3 kaza ve % 2 adam öldürme olup bunlar toplam ölüm nedenlerinin % 5'ini oluşturmaktadır.

2000-2007 yılları arasında ceza infaz kurumlarındaki ölüm nedenleri toplu olarak değerlendirildiğinde; kalp hastalıkları, AIDS, kanser ve akciğer hastalıkları gibi herhangi bir hastalıktan dolayı meydana gelen ölümler toplam ölümlerin % 53'ünü oluşturmaktadır.

1980'li yıllardan itibaren intihar, iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında en önemli ölüm nedeni olmuştur. 1983 yılında bu kurumlarda cezaları infaz edilen 100.000 hükümlü ve tutukludaki intihar oranı 129 iken, on yıl sonra bu oran 54'e düşmüştür. 2000-2007 yılları arasında 100.000 hükümlü ve tutukludaki intihar oranı 49'dan 36'ya inmiştir.

İntiharın yanında başlıca diğer bir ölüm nedeni AIDS olup, bu ölüm nedeni ile hayatını kaybedenlerin sayısında yıllar içinde azalma olmuştur. Sekiz yıllık süre içinde AIDS nedeni ile hayatını kaybedenlerin sayısında % 50 oranında bir azalma görülmüş ve 100.000 hükümlü ve tutukludaki ölüm oranı 10'dan 5'e düşmüştür.

2000-2007 yılları arasında meydana gelen kaza nedeniyle meydana gelen ölümler (100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 4) ve adam öldürme oranı (100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 5) göreceli olarak sabit kalmıştır.

2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında ellinin üzerinde ayrı tıbbi durum nedeniyle hükümlü ve tutukluların ölümü meydana gelmiştir. Ellinin üzerinde ayrı tıbbi durumun on tanesi ölümlerin % 77'sini oluşturmaktadır. Hastalık nedeniyle ölümlerin % 42'sini oluşturan kalp rahatsızlıkları, hastalık nedeniyle meydana gelen ölümlerin en önemli nedenini oluşturmakta ve diğer hastalık nedenlerine nazaran üç kez daha fazla ölüm meydana getirmektedir. Yukarıda belirtilen

tarihler arasında Kalp hastalıkları ve AIDS yanında hiçbir tıbbi neden ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölümlerin % 5'inden fazlasını oluşturmamaktadır.

Hükümlü ve tutukluların % 53'ü AIDS dahil herhangi bir hastalıktan hayatını kaybetmiştir. Bu hastalıklar arasında kalp rahatsızlığı ilk sırada yer almakta olup ölümlerin % 42'si bu hastalıktan meydana gelmiştir.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm olaylarının nedenleri ve 100.000 hükümlü ve tutuklu içindeki oranları birlikte gösterilmiştir.

	2000-2007 Yılları Arasında Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Nedenleri ve 100.000 Hükümlü ve Tutuklu İçindeki Oranları							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
TOPLAM	152	149	146	145	144	138	143	141
İntihar	48	49	47	43	42	38	36	36
Hastalık	87	77	76	74	75	67	79	78
Kalp Rahatsızlığı	33	34	33	35	32	27	32	30
AIDS	10	9	8	7	5	5	7	5
Kanser	5	4	6	5	4	5	5	5
Akciğer Rahatsızlığı	4	4	4	4	4	4	3	5
Diğer Hastalıklar	35	25	26	22	27	26	31	32
İlaç ve Alkol Zehirlenmesi	6	9	8	13	11	11	11	10
Kaza	4	6	6	4	4	3	4	2
Öldürme	3	3	3	2	4	4	5	3
Diğer	3	5	6	9	8	17	7	12

V. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarındaki Meydana Gelen Ölümün Zamanı

Ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölümlerin % 24'ü hükümlü veya tutuklunun kuruma kabulünden sonraki iki gün içinde gerçekleşmektedir. Ayrıca ölümlerin; %38'den fazlası yedi gün ve % 56'dan fazlası otuz gün içinde görülmektedir.

İlk bir ay içinde ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölümlerin nedenleri çeşitli olduğu belirlenmiştir. En önde gelen ölüm nedenlerini; % 64 ile intihar, % 80 ile zehirlenme ve % 62 ile kaza oluşturmaktadır. Hastalık nedeniyle ölümler; uzun süreli hapis cezalarında görülmekte olup, bu ölümlerin % 36'sını kanser, %5'ini AIDS bağlantılı ölümler meydana getirmektedir.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm olaylarının hükümlü ve tutuklunun ceza infaz kurumuna alındıktan sonra meydana geldiği zaman gösterilmiştir.

2000-2007 Yılları Arasında Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Olaylarının Hükümlü ve Tutuklunun Ceza İnfaz Kurumuna Alındıktan Sonra Meydana Geldiği Zaman											
Süre	Oran	Bütün Nedenler	İntihar	Hastalık	Kalp Hastalığı	AIDS	Kanser	Karaciğer hastalıkları	ilaç ve Alkol Zehirlenmesi	Kaza	Adam Öldürme
7 gün ve daha az	% 62	%38	% 47	% 27	% 32	% 7	% 4	% 24	% 74	% 51	% 27
8-30 gün	% 18	% 18	% 16	% 21	% 21	% 20	% 12	% 18	% 7	% 11	% 25
31-60 gün	% 6	%11	% 11	% 13	% 13	% 13	% 14	% 16	% 3	% 8	% 10
61-120 gün	% 6	% 13	% 11	% 15	% 13	% 23	% 18	% 18	% 5	% 10	% 16
121-180 gün	% 3	% 7	% 5	% 9	% 8	% 16	% 16	% 9	% 3	% 5	% 8
180 günden fazla	%4	% 13	% 10	% 15	% 13	%21	% 36	% 16	% 8	% 15	% 14

VI. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarındaki İntihar Oranı ile Ceza İnfaz Kurumu Personeline İntiharını Önleme Konusunda Verilen Eğitim Arasındaki İlişki

Küçük ceza infaz kurumlarındaki intihar oranları yüksek olup 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 169'dur. Buna karşılık 50 büyük ceza infaz kurumundaki intihar oranları düşük olup 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 27'dir.

Büyük ceza infaz kurumundaki intihar oranlarının düşük olması, bu ceza infaz kurumlarında intihara karşı çeşitli önlemler alınmasından kaynaklanmaktadır. 1999 yılı İstatistik Bürosunun verilerine göre; 50 ve daha az hükümlü ve tutuklu barındıran ceza infaz kurumlarının % 54'ünde personele intiharı önleme konusunda eğitim verildiği belirlenmiş, buna karşılık bu oranın büyük ceza infaz kurumlarında % 98 olarak gerçekleşmiştir.

Küçük ceza infaz kurumlarının % 41'inde hükümlü danışma ve psikiyatri servisi hizmet verirken, büyük ceza infaz kurumlarının % 90'ının da bu hizmet sağlanmaktadır.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında ceza infaz kurumunun mevcudu ile intiharı önleme konusunda personele verilen eğitim ve hükümlü danışma ve psikiyatri servisi oranları göstermektedir.

2000-2007 Yılları Arasında Ceza İnfaz Kurumunun Mevcudu ile İntiharı Önleme Konusunda Personele Verilen Eğitim ve Hükümlü Danışma ve Psikiyatri Servisi Oranları					
	50 den az mevcudu	50 ile 99 arasında mevcudu	100 ile 499 arasında mevcudu	500 ile 999 arasında mevcudu	1.000 veya daha fazla mevcudu
Personele intiharı önleme eğitimi verilen ceza infaz kurumu oranı					
Evet	% 54.4	% 65.2	% 76.5	% 88.4	% 90.8
Hayır	% 37.4	% 26.4	% 18.3	% 7.2	% 8.3
Bilinmiyor	% 8.2	% 8.3	% 5.3	% 4.3	% 0.8
Danışmanlık					
Evet	% 41 .1	% 62.1	% 74.2	% 89.9	% 93.3

Hayır	% 50.6	% 29.6	% 20.5	% 5.8	% 5.8
Bilinmiyor	% 8.2	% 8.3	% 5.3	% 4.3	% 0.8

VII. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarındaki Ölüm Oranı ile Kurum Kapasitesi Arasındaki İlişki

Küçük ceza infaz kurumlarındaki intihar oranları, büyük ceza infaz kurumlarından daha yüksektir. 2005 yılı İstatistik Bürosu'nun verilerine göre; günlük hükümlü ve tutuklu mevcudu 1.000 veya daha fazla olan ceza infaz kurumları büyük ceza infaz kurumu olarak değerlendirilmekte ve bu kurumlar Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarının % 6'sını oluşturmaktadır. 2007 yılında bu ceza infaz kurumlarında toplam hükümlü ve tutukluların % 52'si barındırılmıştır. İki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarının % 50'sinin günlük ortalama mevcudu 50 olup, 2007 yılı itibariyle bu ceza infaz kurumlarında toplam hükümlü ve tutukluların % 3'ü barındırılmıştır.

Ceza infaz kurumlarındaki ölüm oranları ile kurum mevcudu ilişkisi değerlendirildiğinde; 50 den az mevcudu bulunan ceza infaz kurumlarındaki ölüm oranının yüksek olduğu ve kurum mevcudunun artması ile intihar oranının düştüğü görülmektedir.

100 ile 499 mevcudu bulunan orta büyüklükteki ceza infaz kurumlarındaki ölüm oranı 100.000 hükümlü ve tutukluda 113 ve 115 ile en düşük seviyededir.

Ceza infaz kurumları içinde 500'den fazla mevcudu bulunan büyük ceza infaz kurumlarında; AIDS, kanser ve karaciğer gibi hastalıklar nedeniyle ölüm oranı en yüksektir.

50 den az mevcudu bulunan ceza infaz kurumlarında zehirlenme oranı (100.000 hükümlü ve tutukluda 31) 50 büyük ceza infaz kurumundan (100.000 hükümlü ve tutukluda 8) üç kat daha fazladır. Ayrıca, küçük ceza infaz kurumlarında; kaza ile ölüm oranı (100.000 hükümlü ve tutukluda 11) ile bilinmeyen bir nedenden dolayı ölüm oranı (100.000 hükümlü ve tutukluda 13) en yüksek seviyededir.

Bununla beraber 50 büyük ceza infaz kurumunda adam öldürme nedeniyle ölüm oranı (100.000 hükümlü ve tutukluda 6) küçük ceza infaz kurumlarından (100.000 hükümlü ve tutukluda 1) fazladır.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında; ceza infaz kurumunun büyüklüğü ile ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm nedeni ve 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı arasındaki ilişki göstermektedir.

2000-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Ölüm Olaylarında Ceza İnfaz Kurumunun Büyüklüğü ile Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Nedeni ve 100.000 Hükümlü ve Tutukludaki Oranı Arasındaki İlişki											
Ceza İnfaz Kurumunun Büyüklüğü	Yıllık Ölüm Oranı 2000-2007	İntihar	Kalp Rahatsızlığı	AIDS	Kanser	Karaciğer Rahatsızlığı	Diğer Hastalıklar	İlaç/Alkol Zehirlenmesi	Kaza	Adam Öldürme	Diğer
Bütün Ceza İnfaz Kurumları	145	42	32	8	5	4	28	10	4	3	8
50 den Az Mevcudu Olanlar	284	169	34	1	1	2	22	31	11	1	13
Mevcudu 50 ile 99 Arası	159	70	34	1	1	3	18	17	6	2	8
Mevcudu 100 ile 249 Arası	115	49	22	1	1	1	16	12	3	2	7
Mevcudu 250 ile 499 Arası	113	44	25	1	2	3	19	10	3	1	6
Mevcudu 500 ile 999 Arası	119	37	28	4	4	3	22	7	3	2	8
1,000 veya daha fazla (50 büyük cezaevi hariç)	137	32	32	11	5	5	28	9	4	2	9
50 büyük cezaevi	170	27	41	15	10	7	44	8	5	6	10

Küçük ceza infaz kurumlarındaki yüksek ölüm oranına rağmen bu ceza infaz kurumları bütün ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölümlerin küçük bir oranına (% 7) sahiptir.

2000-2007 yılları arasında en az 1000 hükümlü ve tutuklu mevcuduna sahip ceza infaz kurumlarında 4.251 (% 52) ölüm olayı meydana gelmiştir. Bu süre içinde 2002 yılı içinde bir ceza infaz kurumları dışında 500'den az mevcudu bulunan ceza infaz kurumlarında üçten fazla ölüm olayı meydana gelmiştir.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında; ceza infaz kurumunun büyüklüğü ile ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm nedeni ve sayısı ilişkisi göstermektedir.

2000-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Ölüm Olaylarında Ceza İnfaz Kurumunun Büyüklüğü ile Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Nedeni ve 100.000 Hükümlü ve Tutukludaki Sayısı Arasındaki İlişki											
Ceza İnfaz Kurumunun Büyüklüğü	2000-2007 Toplam Ölüm Sayısı	İntihar	Kalp Rahatsızlığı	AIDS	Kanser	Karaciğer Rahatsızlığı	Diğer Hastalıklar	İlaç ve Alkol Zehirlenmesi	Kaza	Adam Öldürme	Diğer
Bütün Ölümler	8,110	2,363	1,789	410	273	234	1582	567	229	172	491
50 den Az Mevcudu Olanlar	560	335	67	2	2	5	42	60	21	2	24
Mevcudu 50 ile 99 Arası	512	225	108	2	2	8	60	54	19	8	26
Mevcudu 100 ile 249 Arası	853	361	162	11	9	8	121	88	25	13	55
Mevcudu 250 ile 499 Arası	872	334	194	11	17	23	145	74	22	6	46
Mevcudu 500 ile 999 Arası	1.060	335	250	33	32	31	192	65	28	21	73
1,000 veya daha fazla (50 büyük cezaevi hariç)	1.400	324	329	104	49	50	286	96	37	24	101
50 büyük cezaevi	2.851	448	678	247	162	109	736	130	77	98	166

VIII. Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Oranı İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumları ile Eyalet Ceza İnfaz Kurumlarında Farkı

İki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm olaylarının sayısı, oranı ve çeşidi eyalet ceza infaz kurumlarından farklı gerçekleşmiştir.

Öncelikle eyalet ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm oranı (100.000 hükümlü ve tutukluda 251) 1.7 kez, iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm olaylarından (100.000 hükümlü ve tutukluda 143) yüksektir.

Kalp hastalıklarından ölenlerin oranı; eyalet ceza infaz kurumlarında % 27 iken iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında % 22 olup, kalp hastalıkları toplam ölümlerin üçte birini oluşturmaktadır. 100.000 hükümlü ve tutukludaki kalp hastalıkları nedeniyle ölüm oranı eyalet ceza infaz kurumlarında 69 iken bu oran iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında 32'dir.

Eyalet ceza infaz kurumlarında kanserden toplam ölümlerin üçte birini oluşturup ölenlerin oranı % 23 iken iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında kanserden ölüm oranı % 3'dür. 100.000 hükümlü ve tutukludaki kanser nedeniyle ölüm oranı eyalet ceza infaz kurumlarında 58 olup bu oran iken iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında 12 kat fazladır. Bu kurumlarda 100.000 hükümlü ve tutukludaki kanserden ölüm oranı 5'dir.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında eyalet ceza infaz kurumları ile iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarındaki ölen hükümlü ve tutuklu sayısı, 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı ile ölüm nedeni göstermektedir.

2000-2007 Yılları Arasında Eyalet Ceza İnfaz Kurumları ile İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarındaki Ölen Hükümlü ve Tutuklu Sayısı, 100.000 Hükümlü ve Tutukludaki Oranı ile Ölüm Nedeni				
Bütün Ölüm Nedenleri	2001-2007 Yılları Arasında Eyalet Cezaevlerinde Ölenlerin Sayısı	2001-2007 Yılları Arasında Eyalet Cezaevlerinde Ölenlerin 100.000 İçinde Oranı	2001-2007 Yılları Arasında İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Ölenlerin Sayısı	2001-2007 Yılları Arasında İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Ölenlerin 100.000 İçinde Oranı
Toplam	21,936	251	7,205	143
Hastalıklar	19,467	223	3,771	75
Kalp Hastalıkları	5,995	69	1,592	32
Kanser	5,098	58	242	5
AIDS	1,274	15	352	7
Bütün karaciğer Hastalıkları	2,227	26	210	4
Diğer Hastalıklar	4,874	56	1,375	27
İntihar	1,386	16	2,074	42
Adam Öldürme	356	4	155	3
İlaç/Alkol Zehirlenmesi	254	3	530	10
Kaza	208	2	204	4
Diğer	265	3	471	9

IX. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Erkek Ölümleri ile Bayan Ölümleri Arasındaki Fark

Ceza infaz kurumlarında erkek ölümleri kadın ölümlerinden fazladır. 100.000 hükümlü ve tutukludaki erkek ölüm oranı 146 olup, 100.000 hükümlü ve tutukludaki bayan ölüm oranı 136'dır.

Erkeklerin (100.000 hükümlü ve tutukludaki bayan ölüm oranı 33) kalp hastalıkları nedeniyle ölüm oranı, kadınların (100.000 hükümlü ve tutukludaki bayan ölüm oranı 25) kalp hastalıkları nedeniyle ölüm oranından 1.3 kat daha fazladır. Bununla beraber kadınların diğer hastalıklar nedeniyle ölüm oranı, erkeklerin diğer hastalıkları nedeniyle ölüm oranından 1.4 kat daha yüksektir.

Erkeklerin intihar nedeniyle ölüm oranı(100.000 hükümlü ve tutukludaki bayan ölüm oranı 44), kadınların intihar nedeniyle ölüm oranından(100.000 hükümlü ve tutukludaki bayan ölüm oranı 28) 1.6 kat daha fazladır. Ayrıca erkeklerin kadınlara nazaran zehirlenme oranı yarı yarıya az gerçekleşmektedir. Bu oran 100.000 hükümlü ve tutukludaki erkeklerdeki ölüm oranı dokuz, bayanlarda on yedidir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında yaşlı hükümlü ve tutuklu sayısı az olmasına rağmen yaşın yükselmesi ile ölüm oranı artmaktadır. 55 ve daha yaşlı hükümlü ve tutuklu oranı, toplam hükümlü ve tutuklu oranının % 2'sini oluşturmasına rağmen bu yaş grubundaki ölümler toplam ölümlerin % 14'ünü meydana getirmektedir.

Başka bir açıdan bu oranlara baktığımızda; 55 ve daha yaşlı hükümlü ve tutuklulardaki ölüm oranı (100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 892), 45-54 yaş grubundaki hükümlü ve tutuklulardaki ölüm oranından(100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 383) iki kat, 25-34 yaş grubundaki hükümlü ve tutuklulardaki (ölüm oranından 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 88) on kat daha fazladır.

55 ve daha yaşlı hükümlü ve tutuklulardaki AIDS ve zehirlenme nedeniyle ölüm oranı bütün yaş grupları içinde değerlendirildiğinde yüksek orana sahip olmadığı görülmektedir.

45 ve daha yaşlı hükümlü ve tutuklulardaki (100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 474) ölüm oranı, genç hükümlü ve tutuklulardaki (100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı 98) ölüm oranından beş daha fazladır.

Bütün yaş grupları içinde karşılaştırma yapıldığında, içinde intihar nedeniyle ölüm, 45 yaşın altında bulunan hükümlü ve tutuklularda en önemli ölüm nedenidir. Yaşlı hükümlü ve tutuklularda hastalık

nedeniyle ölüm dokuz kat daha fazladır. Özellikle yaşlı hükümlü ve tutuklular 45 yaşından daha genç hükümlü ve tutuklulara nazaran on bir kat daha fazla kalp rahatsızlığı nedeniyle ölüm oranına on dokuz kat daha fazla kanser nedeniyle ölüm oranına sahiptir.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarındaki ölen hükümlü ve tutukluların cinsiyet, suç ve yaşlarına göre dağılımı gösterilmektedir.

2000-2007 Yılları Arasında İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarındaki Ölen Hükümlü ve Tutukluların Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Dağılımı			
Karakteristik Özellikler	Yüzde Olarak Mevcud	Yüzde Olarak Ölüm Oranı	Ortalama Yıllık Ölüm Oranı
Toplam	%100	% 100	% 145
Cinsiyet			
Erkek	% 88	% 88	% 146
Bayan	% 12	% 12	% 136
Yaş			
18 altında	% 2	% 1	% 49
18-24	% 28	% 10	% 52
25-34	% 32	% 20	% 88
35-44	% 26	% 29	% 163
45-54	% 10	% 27	% 383
55 ve daha yaşlı	% 2	% 14	% 892
Hukuki Konumu			
Hükümlü	% 40	% 24	% 83
Tutuklu	% 60	% 76	% 176
Suçu			
Şiddet	% 25	% 35	% 226
Mala Karşı Suçlar	% 24	% 19	% 106
Uyuşturucu	% 25	% 18	% 107
Kamu Düzenine Karşı Suçlar	% 25	% 28	% 190

X. İki Yıl ve Daha Kısa Süreli Hapis Cezasının Yerine Getirildiği Ceza İnfaz Kurumlarında Şiddet Suçundan Hükümlü ve Tutuklu Bulunanların Ölüm Oranı ve Nedenleri

Ceza infaz kurumlarında genel olarak şiddet suçundan hükümlü ve tutuklu olarak bulunanlar (100.000 hükümlü ve tutukluda 191) ile kamuya karşı suç işleyenlerin (100.000 hükümlü ve tutukluda 185) ölüm oranı diğer suçlardan hükümlü ve tutuklu olanların ölüm oranlarından fazladır.

Şiddet suçundan hükümlü ve tutuklu olarak bulunanlar (100.000 hükümlü ve tutukluda 80) ile kamuya karşı suç işleyenler (100.000 hükümlü ve tutukluda 68) ceza infaz kurumlarında intihara en fazla yatkın olduğu belirlenmiştir. Özellikle insan öldürme, ırza geçme ve insan kaçırma suçlarından (sırasıyla 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranları 200, 197 ve 195) hükümlü ve tutuklu olanlar en yüksek intihar oranına sahiptir.

Benzer şekilde, şiddet suçlarından hükümlü ve tutuklu olanlar kanser ve ceza infaz kurumunda öldürülme oranları bakımından en yüksek orana sahiptir. Bunlar arasında insan öldürme ve insan kaçırma suçlarından hükümlü ve tutuklu olanlar ceza infaz kurumunda yüksek öldürülme oranına (100.000 hükümlü ve tutukluda 13) sahiptir.

Mala karşı suç işleyenler ile uyuşturucu suçu işleyenler (100.000 hükümlü ve tutukluda 106) en düşük ölüm oranına sahiptir. Uyuşturucu suçlarından hükümlü ve tutuklu olanlar intihar (100.000 hükümlü ve tutukluda 22) ve ceza infaz kurumunda öldürülme (100.000 hükümlü ve tutukluda 1) oranları bakımından en düşük orana sahiptir.

Kamu düzenine karşı suç işleyenler ikinci en yüksek ölüm oranına (100.000 hükümlü ve tutukluda 185) sahip olmasına rağmen birçok suç grubu içinde ölüm oranı olarak düşük gerçekleşmektedir. Kamu düzenine karşı suç işleyenler içinde ölüm oranı denetimli serbestlik kurallarını ihlal edenlerde yüksek olup 100.000 hükümlü ve tutukluda 432, kanuna aykırı silah bulunduranlarda düşük 100.000 hükümlü ve tutukluda 61 olarak gerçekleşmiştir.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2007 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarındaki ölen şiddet suçundan hükümlü ve tutukluların ölüm nedeni ve 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı gösterilmektedir.

2000-2007 Yılları Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Ölen Şiddet Suçundan Hükümlü Ve Tutukluların Ölüm Nedeni ve 100.000 Hükümlü ve Tutukludaki Oranı												
	Bütün Nedenler	İntihar	Kalp Rahatsızlığı	AIDS	Kanser	Karaciğer rahatsızlığı	Diğer hastalıklar	Alkol/ilâç Zehirlenmesi	Kaza	İnsan Öldürme	Diğer	
Bütün Suçlar	145	42	32	7	5	4	28	10	4	3	8	
Şiddet Suçları	191	80	35	8	9	4	31	7	3	5	10	
İnsan Öldürme	405	200	65	15	24	9	47	10	6	13	17	
İnsan Kaçırma	284	195	31	0	5	0	23	0	3	13	15	
İrza Geçme	394	197	67	18	21	3	47	8	3	3	26	
Diğer Cinsel Saldırıları	243	90	57	5	25	4	43	3	1	2	12	
Hırsızlık	101	40	19	9	4	1	13	2	3	4	6	
Saldırı	158	56	30	7	4	5	29	11	3	4	9	
Mal Aleyhine Suçlar	106	30	21	9	3	3	23	6	3	2	6	
Evden Hırsızlık	112	38	17	13	4	2	21	5	2	2	7	
Hırsızlık	138	34	33	10	4	5	31	7	3	3	8	
Araçtan Hırsızlık	44232	14	7	4	1	0	8	7	1	3	0	
Sahtecilik	66	19	13	6	1	2	14	4	2	1	5	
Eşya Çalmak	44	19	8	0	3	1	10	1	0	1	1	
Uyuşturucu	106	22	23	7	3	4	25	12	3	1	5	
Uyuşturucu Bulundurma	162	29	34	11	6	5	40	22	4	2	8	
Uyuşturucu Ticareti	49	9	12	4	2	2	12	4	2	0	2	
Kamu Düzenine Karşı Suçlar	185	68	42	5	4	5	28	13	7	3	10	
Silah Taşıma	61	20	16	2	1	2	6	4	4	2	5	
Adaleti Engelleme	145	39	41	2	3	6	26	8	6	5	10	
Denetimli Serbestliğin İhlali	432	94	114	22	14	10	99	23	16	10	31	

XI. Amerika Birleşik Devletleri'nde Meydana Gelen Ölüm Oranları ile Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen Ölüm Oranlarının Ölüm Oranın Karşılaştırılması

Ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm oranları, Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölüm oranlarından yaygınlık ve başlıca görülen ölüm nedenleri bakımından farklılık göstermektedir.

2000-2006 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölüm oranlarında kalp rahatsızlıkları en önde meydana gelen ölüm nedeni olup, intihar onuncu sırada yer alan ölüm nedenidir. Karşılaştırma yapıldığında ceza infaz kurumlarında intihar en önde meydana gelen ölüm nedeni olup kalp rahatsızlıkları bunu izlemektedir. Kalp rahatsızlığı nedeniyle gerek ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm oranları gerekse Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölüm oranlarında yaşın ilerlemesi ile ölüm oranı artmaktadır. Her iki grup için benzer ölüm oranları 45 yaş altındakilerde görülmektedir. Ancak 45 ve üstü yaşlarda kalp rahatsızlığı nedeniyle ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm oranları, Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölüm oranlarından fazladır.

Kanser; ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölümlerde dördüncü sırada olup bu ölüm nedeni Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölümlerde ikinci sıradadır. Büyük yaş grupları içinde kanser nedeniyle ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölümler Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölümlerden daha azdır. Bu konudaki en büyük farklılık 45-54 yaş grubunda görülmektedir. Bu yaş grubunda kanser nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen ölüm oranları (100.000 kişide 122) ceza infaz kurumlarında kanser nedeniyle meydana gelen ölüm oranlarından (100.000 hükümlü ve tutukluda 17) yedi kez daha fazladır.

Aşağıdaki tabloda; 2000-2006 yılları arasında iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında ölen hükümlü ve tutukluların 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı ve ölüm nedeni ile Amerika Birleşik Devletleri'nde ölen kişilerin 100.000 kişi içindeki oranı ve ölüm nedeni gösterilmektedir.

	2000-2006 Yılları Arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde Oturan 15-64 yaş Grubu Kişilerin 100.000 Kişi İçindeki Ölüm Oranı						2000-2006 Yılları Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Hükümlü ve Tutukluların 100.000 Kişi İçindeki Ölüm Oranı					
	Toplam	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Toplam	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64
Toplam	835	81	104	198	429	937	145	53	90	165	379	731
Kalp Rahatsızlıkları	233	3	8	30	92	232	32	3	10	33	112	287
Tümör	191	4	9	35	122	346	5	0	1	3	7	66
Beyin İle İlgili rahatsızlıklar	53	0.5	1	5	15	37	3	0	1	3	10	21
Kronik Düşük Seviyeli Solunum Rahatsızlıkları	43	0.5	1	2	9	43	1	0	1	2	3	7
Kazalar	38	37	32	37	39	32	4	2	3	5	10	13
Alzheimer	21	*	*	*	0	2	0	0	0	0	0	0
Zatüre	22	0	1	2	5	11	2	0	1	1	6	10
Böbrek İltihabı	14	0	1	2	5	13	1	0	0	1	1	7
İntihar	11	10	13	15	16	13	43	32	42	50	55	70
Kan Zehirlenmesi	11	0	1	2	5	13	2	0	0	2	6	9
Siroz	9	-	1	7	18	23	4	0	0	2	11	14
Yüksek Tansiyon	7	-	0	1	3	6	0	0	0	0	1	3
Parkinson	6	-	-	-	0	1	0	0	0	0	0	0

Aşağıdaki tabloda; 2000-2006 yılları arasında en fazla karşılaşılan ölüm nedeninin iki yıl ve daha kısa süreli hapis cezasının yerine getirildiği ceza infaz kurumlarında ölen hükümlü ve tutukluların 100.000 hükümlü ve tutukludaki oranı ve ölüm nedeni ile Amerika Birleşik Devletleri'nde ölen kişilerin 100.000 kişi içindeki oranı ve ölüm nedeni gösterilmektedir.

2000- 2006 Yılları Arasında Yaş Gruplarına Göre Ceza İnfaz Kurumlarında En Fazla Görülen On Ölüm Nedeni												
Ölüm Nedenleri	Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişi İçindeki Ölüm Oranları						Ceza İnfaz Kurumlarında Yaş Gruplarına Göre 100.000 Kişi İçindeki Ölüm Oranları					
	Toplam	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Toplam	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64
Bütün Nedenler	835	81	104	198	429	937	145	53	90	165	379	731
Hastalıklar	...	...	...	...	...	...	52	4	17	58	185	422
Kalp Rahatsızlıkları	233	3	8	30	92	232	32	3	10	34	115	292
AIDS	50		4	12	11	5	8	1	5	13	21	19
Kanser	191	4	9	35	122	343	5	0	1	3	17	66
Karaciğer Rahatsızlıkları	9	0	1	7	18	23	4	0	0	5	22	24
Beyin Rahatsızlıkları	53	0	1	5	15	36	3	0	1	4	10	21
İntihar	11	10	13	15	16	14	43	32	42	50	55	70
İlaç/Alkol Zehirlenmesi	75		9	14	13	5	10	5	10	12	21	13
Kaza	31	32	24	24	26	28	4	2	3	5	10	13
Adam Öldürme	6	13	12	7	5	3	3	3	2	3	6	9

XII. Amerika Birleşik Devletleri'nde Meydana Gelen İntihar Oranları ile Ceza İnfaz Kurumlarında Meydana Gelen İntihar Oranın Karşılaştırılması

Ceza infaz kurumlarında meydana gelen intihar oranı, Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen intihar oranlarından üç kat daha fazladır. En büyük farklılık 55 ve daha yaşlı grupta görülmektedir. Bu yaş grubunda; ceza infaz kurumlarında meydana gelen intihar oranı (100.000 hükümlü ve tutukluda 70), Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen intihar oranlarından (100.000 hükümlü ve tutukluda 14) beş kat daha fazladır.

KAYNAKLAR

Blaauw, Eric and Hjalmar J.C. Van Marle, Mental health in prisons, s. 133., Health in prisons, WHO guide to the essentials in prison health, Çev. Vehbi Kadri Kamer.

Kamer, Vehbi Kadri, Yeni Dünyaya Bakış-Sivil Toplum Sistemi, *Sesleniş Gazetesi*, 15 Temmuz 2010, sayfa 14.

Noonan, Margaret, *Mortality in Local Jails, 2000-2007*, Special Report: Deaths in Custody Reporting Program, NCJ 222988, Washington, DC: United States Department of Justice, Bureau of Justice Statistics, Çev. Vehbi Kadri Kamer.